

Vergaderjaar 2019–2020

35 300 X

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2020

Nr. 69

BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 mei 2020

Hierbij bieden wij u het jaarverslag aan van de Inspectie Veiligheid Defensie (IVD) over het jaar 2019¹.

Dit jaarverslag is het eerste jaarverslag van de IVD. In 2018 is de IVD opgericht als interne toezichthouder voor de fysieke en sociale veiligheid binnen Defensie. De oprichting komt voort uit een bewogen tijd waarin veel beroering ontstond over de veiligheid bij Defensie. Een aantal ernstige voorvallen leerde ons harde lessen en heeft geleid tot het versterken van de veiligheid, met de maatregelen uit het plan van aanpak «Een veilige defensieorganisatie» en het bijbehorende plan van aanpak «Versterking van de sociale veiligheid».² Ook is op verzoek van uw Kamer een visitatiecommissie ingesteld om de doelbereiking van het plan van aanpak «Een veilige defensieorganisatie» te toetsen.³ Inmiddels is het plan van aanpak in doorontwikkeling naar een agenda voor veiligheid.

De versterking van de veiligheid wordt aangepakt volgens het model met drie defensie linies (*three lines of defence*). De IVD kijkt met een integrale blik van buitenaf, als vierde linie, naar de veiligheid tijdens de taakuitvoering bij Defensie. Systeemonderzoek, thematisch onderzoek en voorvallenonderzoek zijn instrumenten van toezicht die de IVD toepast.⁴ De IVD is onafhankelijk en is organisatorisch direct onder de Secretaris-generaal geplaatst.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Kamerstuk 34 919, nrs. 4 en 39.

³ Kamerstuk 34 919, nr. 25.

⁴ In het plan van aanpak wordt het model van *three lines of defence* gehanteerd: de eerste lijn bestaat uit de medewerkers en direct leidinggevenden, de tweede lijn bestaat uit de specialisten op het gebied van veiligheid, de derde lijn bestaat uit interne audit- en onderzoekscapaciteit. De onafhankelijk coördinerend toezichthouder, de Inspecteur-generaal Veiligheid (IGV), die aan het hoofd van de IVD staat, vormt de vierde lijn, die de organisatie als geheel scherp houdt.

In deze brief gaan wij op hoofdlijnen in op het jaarverslag over het jaar 2019.

Organisatie

In 2018 is de organisatie van de IVD opgericht. In de periode daarna is het onderzoeksproces ingericht en zijn de medewerkers geplaatst. In deze fase van oprichting is de IVD met diverse onderzoeken naar aanleiding van voorvallen en op basis van thema's begonnen; twee onderzoeken zijn in 2019 voltooid.

De IVD streeft merkbaar het doel na dat geleerd wordt van voorvallen en dat het veiligheidsbewustzijn binnen Defensie wordt vergroot. Zoals het motto van de IVD het treffend zegt: «veiligheid vergt aandacht». Wij steunen de IVD in deze aanpak; wij zien het belang én het effect van aandacht voor veiligheid in de organisatie.

De manier waarop de IVD samenwerking opzoekt met interne en externe partijen, laat zien dat zij – als nieuwkomer in het toezichtsveld – steeds bezig is haar effectiviteit en haar kwaliteit te bestendigen en te verbeteren. In korte tijd heeft de IVD zich ontwikkeld tot een volwaardige en deskundige organisatie. Daarmee levert de IVD een belangrijke bijdrage aan het steeds meer tot zijn recht komen van de synergie tussen de pijlers beleid, uitvoering en toezicht.

Uitgevoerde onderzoeken

De IVD heeft in 2019 twee onderzoeken voltooid.

Het eerste onderzoek, naar de besluitvorming over het gebruik van de schietinrichting Het Markiezaat, is in 2019 gepubliceerd. In onze reactie van 17 oktober 2019 op dit eerste onderzoeksrapport benoemden wij enkele maatregelen, waaronder het op één plaats toegankelijk maken van de informatie over schietbanen en het actualiseren van de Ministeriele Publicatie 40–30 (Voorschrift voor de inrichting en het gebruik van schietinrichtingen); deze maatregelen zijn gereed. Voor het inrichten van een joint kenniscentrum en kwaliteitsbewaker is onder leiding van de stuurgroep Klein Kaliber Wapens een beleidsstudie verricht, ten behoeve van verdere besluitvorming over de aanpak.⁵

Het tweede onderzoek, naar aanleiding van een zwaar verkeersongeval op oefenterrein Bergen-Hohne, is begin 2020 gepubliceerd. In onze reactie van 5 februari 2020 zijn activiteiten vermeld die plaatsvinden op langere en de korte termijn.⁶ De maatregelen op korte termijn (balans tussen opdrachten en middelen, risicomanagement verbeteren, maatregelen binnen CLAS) zijn in uitvoering, dan wel in voorbereiding. De uitvoering van de aanbevelingen op het gebied van opleidingen, met name de beoordeling van nadelige effecten van het opleidingsbeleid, zullen naar verwachting nog niet binnen de termijn van zes maanden zijn voltooid of geheel zijn vertaald in maatregelen. Deze maatregelen passen binnen de ingezette doorontwikkeling van het plan van aanpak naar de agenda voor veiligheid. De agenda heeft tot doel om de grondoorzaken van onvolgende veiligheid in de organisatie aan te pakken. Naar verwachting worden rond de zomer de eerste contouren voor de agenda voor veiligheid vastgesteld, in nauwe samenwerking met de defensieonderdelen.

⁵ Kamerstuk 35 300 X, nr. 7

⁶ Kamerstuk 35 300 X, nr. 56

Tot slot

Zoals zij dat ook benoemde in haar werkprogramma's⁷ onderzoekt de IVD samen met de andere interne toezichthouders van Defensie de mogelijkheden om informatie, kennis en bevindingen uit te wisselen, met het doel meer samenhang te bewerkstelligen en de effectiviteit van het toezicht bij Defensie te versterken. Defensie heeft veel baat bij het werk van de toezichthouders. Wij juichen dan ook de samenwerking toe tussen deze instituties, zonder afbreuk te doen aan hun onafhankelijke rol, individuele taken en bevoegdheden.

Wij danken de IVD voor haar inspanningen tot dusver. De bevindingen van de IVD geven het vertrouwen dat de beweging naar verbetering aanwezig is. Tegelijkertijd is het duidelijk dat het om een doorlopend proces gaat. Het is nu zaak om koers te houden. De toetsing en betrokkenheid van de IVD helpen ons hierbij.

De Minister van Defensie,
A.Th.B. Bijleveld-Schouten

De Staatssecretaris van Defensie,
B. Visser

⁷ Kamerstuk 35 000 X, nr. 84 en Kamerstuk 35 300 X, nr. 53